

Wie dan leeft, wie dan zorgt

Dat ik niet behoort tot de onverdeelde bewonderaars van deze regering zal deels aan de verdeeldheid van de achterban liggen, VVD en PvdA vormen nu eenmaal een ongebruikelijk bedgezelschap. Deels ligt het ook aan een absoluut gebrek aan een consistente visie op de toekomst voor de langere termijn. Het laatste voorbeeld is het voorstel over een wijziging van het zogenaamde Witteveen-kader. Het gaat hierbij om de mogelijkheid betaalde pensioenpremies af te trekken voor de inkomstenbelasting. Deze aftrekmogelijkheid stimuleert het sparen voor de oude dag, maar het is een gaaf voorbeeld van paternalistische wetgeving. Haast iedereen onderschat namelijk op jonge leeftijd de toekomst en gaat in meer

of mindere mate uit van het adagium 'wie dan leeft, wie dan zorgt'. De jonge burger moet een fiscaal steuntje in de rug krijgen om ieder jaar een behoorlijk bedrag aan pensioenpremie op te hoesten. Uiteraard betekent deze aftrek minder inkomsten voor de schatkist, naar schatting dertien miljard. De overheid heeft nu ter delging van een resterend begrotingstekort van zes miljard haar begerige blik gericht op deze aftrek en wil die verlagen met in totaal drie miljard, ofwel circa 23 procent. Ook neemt zij aan dat dit ertoe zal leiden dat mensen minder gaan sparen voor hun pensioen, en dat daardoor het voor consumptie beschikbare netto-inkomen zal stijgen.

Het voorstel is in de Tweede Kamer met krappe meerderheid aangenomen. Nu ligt het ter tafel in de *chambre de reflexion*. Er zijn minstens vier redenen waarom dit voorstel ten stelligste moet worden afgeraden.

Ten eerste: De Nederlandsche Bank zegt dat bij haast alle pensioenfondsen de dekking van de toekomstige verplichtingen, zoals gemeten met de 'dekkingsgraad', te laag is. Hier heeft de regering in het recente verleden complete drama's over opgevoerd. Dan getuigt het toch wel van een cynisch opportunisme om tegen deze achtergrond tot 25 procent premieverlaging te willen aanzetten. Op de lange termijn impliceert dit immers dat ook de pensioenuitkeringen voor de bevolking in de komende decennia gekort zullen moeten worden met een dergelijk percentage. 'Wie dan leeft, wie dan zorgt.'

BERNARD VAN PRAAG

*Emeritus universiteitshoogleraar aan de
Universiteit van Amsterdam*

Ten tweede: nog niet zo lang geleden werd er regelmatig op gewezen dat de toestand van onze staatsfinanciën eigenlijk veel beter is dan het oppervlakkig bezien lijkt, want een groot deel van de staatsschuld van ruim 400 miljard kan worden weggestreept tegen een latente belastingvordering van dezelfde orde op de in de toekomst uit te keren pensioenen. Dit is het gevolg van de zogenoemde 'omkeerregel', waarbij premies worden afgetrokken en de daarmee gegenereerde pensioenuitkeringen later worden belast. Wanneer men dubbele belastingheffing uitsluit, komt deze aantasting van de omkeerregel erop neer dat een aanzienlijk deel van deze latente belastingopbrengst verdampt. Daarmee zadelen we de kabinetten in de toekomst op. 'Wie dan leeft, wie dan zorgt.'

Ten derde: het ABP rekende kortgeleden uit dat door het optrenten van de ingelegde pensioenpremies de som van de uitkeringen circa vijfmaal zo groot wordt als de totale som van de ingelegde premies. Bij het belasten van het pensioen in plaats van de premie geniet de staat mee van dit aanzienlijke rendement. Het instandhouden van de omkeerregel is dus bijzonder profijtelijk, ja zelfs essentieel, voor de overheidsfinanciën op de lange termijn en voor de evaluatie van de Nederlandse financiële situatie, zoals gemeten door staatsschuld minus latente belastingvordering. 'Wie dan leeft, wie dan zorgt.'

En dan ten vierde: de overheid gaat ervan uit dat daling van de pensioenpremie leidt tot meer consumptie. Ik en vele anderen zetten daarbij grote vraagtekens. De overheid laat momenteel niets na om de burger de stuipen op het lijf te jagen door grote onzekerheid te scheppen over het inkomen op korte en op lange termijn. Dat leidt tot het binnenhouden van de stuivers in de beurs. Wanneer men zich bewust wordt dat pensioenbeloftes eigenlijk niets betekenen en ook voor nog niet-gepensioneerden allerlei onverwachte uitgavenstijgingen dreigen in de sfeer van belasting, ziektekosten, kinderopvang en dergelijke, dan doet elke verstandige burger maar één ding: sparen.

Het valt te hopen dat de Eerste Kamer dit waanzinnige en onverantwoordelijke voorstel stuit. Dan nog liever een kabinetscrisis.